

De Centraal Dialoog Bonaire, opgericht in 2018, is de lokale overlegtafel waarin deelnemen het openbaar lichaam, vakbonden, vertegenwoordigers van werkgevers en Kamer van Koophandel. Dit onder de leiding van een onafhankelijk vice-voorzitter. De gezaghebber is q.q. voorzitter. Partijen beogen met de Centraal Dialoog door consensus bij te dragen aan een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Bonaire.

Zie ook <https://www.centraaldialoogbonaire.com>.

Aan de kabinetsinformatuur en de fractieleiders in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

De heer mr. H.D. Tjeenk Willink
p/a Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Bonaire, 14 april 2021

Onderwerp: beleid Caribisch Nederland 2021-2025 in Regeerakkoord

Geachte heer Tjeenk Willink,

Het nieuwe kabinet wacht grote uitdagingen. De Centraal Dialoog Bonaire vraagt hierbij specifiek uw aandacht voor de uitdagingen in Caribisch Nederland (CN). Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn immers integraal onderdeel van Nederland, maar hebben een geheel eigen context en dienovereenkomstige problematiek. Caribisch Nederland heeft in veel opzichten een achterstand op het Europees deel van ons land.

De Centraal Dialoog Bonaire waardeert de aandacht voor Caribisch Nederland die er de achterliggende kabinetsperiode is geweest en de verbeteringen die tot stand zijn gebracht, maar de resultaten zijn nog onvoldoende. Te veel mensen in Caribisch Nederland missen bestaanszekerheid en dat geldt sinds de coronacrisis niet minder voor de ondernemingen. De coronacrisis heeft een zware slag toegebracht aan de economie van Bonaire, die zich nog lang zal laten gevoelen, ook op het niveau van de individuele burgers en bedrijven. Om deze slag te boven te komen is een meerjarige inzet nodig.

Dit is hét moment om deze meerjarige aanpak in te zetten.

De Centraal Dialoog Bonaire is gaarne bereid bij de nadere beleidsontwikkeling en implementatie van maatregelen een rol te spelen. Zij kan helpen het draagvlak op het eiland voor een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam beleid te versterken,

In 2020 bracht zij al diverse gevraagde adviezen uit op sociaal terrein (m.n. ziekte- en arbeidsongeschiktheidsstelsel, kinderopvang, vakantie en verlof) en stelde zij een Gemeenschappelijk Beleidskader 2020-2023 op.¹

De meerjarige inzet waartoe de Centraal Dialoog Bonaire oproept, concentreert zich in deze brief op de domeinen economie, arbeidsmarkt en sociale zekerheid en armoedebestrijding. Deze wordt in deze brief achtereenvolgens behandeld, waarbij op elk van deze domeinen vijf speerpunten zijn benoemd. Bij wijze van samenvatting is eerst de overkoepelende boodschap opgenomen.

Overkoepelende boodschap

Caribisch Nederland is integraal onderdeel van Nederland, maar heeft nog een flinke achterstand op economisch en sociaal gebied. Een economische impuls, gericht op duurzaamheid en diversificatie, is noodzakelijk. Daarbij is het vrij maken van middelen voor het verlagen van de *cost of business* en het structureel op orde brengen van de kwaliteit van de infrastructuur (wegen, luchthaven, havens en lokale overheidsgebouwen) essentieel. CN moet een aantrekkelijk vestigingsoord voor bedrijven zijn, als basis voor duurzame welvaart.

Een goed functionerende arbeidsmarkt is een belangrijke randvoorwaarde voor het functioneren van de economie. Het kabinet zal zich moeten richten op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en de arbeidsbemiddelingsfunctie. Tevens moet de (verouderde) arbeidswetgeving waar nodig worden gemoderniseerd. Bovendien moet het wettelijk minimumloon (WML) verder omhoog naar een aanvaardbaar niveau, zoals dat in Europees Nederland ook het uitgangspunt is.

In het verlengde hiervan moeten de minimumuitkeringen en de AOV op het peil van het sociaal minimum worden gebracht, zoals dat in Europees Nederland ook vanzelf spreekt. Dit kan alleen als ook de (aangekondigde) maatregelen gericht op kostenverlaging, zoals ten aanzien van elektriciteit, drinkwater en telecom, worden doorgetrokken. De gaten in het sociale zekerheidsstelsel moeten worden gedicht, met eilandelijk armoedebelief als sluitstuk.

Voor dit alles moeten additionele middelen worden vrijgemaakt.

Uitwerking onderdeel economie

Een sterke economie is een belangrijke voorwaarde voor het welzijn van de burgers van Bonaire. Bevorderen van duurzaam ondernemersklimaat en ondernemerschap dient voorop te staan. Dit temeer omdat de 'cost of doing business' op een relatief geïsoleerd eiland als Bonaire al hoog zijn. Hierbij vormen ook de (terugkerende) achterstanden op het terrein van infrastructuur en knelpunten in de luchtverbindingen een belangrijk aandachtspunt. Bovendien heeft de coronacrisis geleerd dat een eenzijdige focus op toerisme het eiland extra kwetsbaar maakt.

¹ Gepubliceerd op de website: <https://www.centraaldialoogbonaire.com/cd-publicaties/>.

De Centraal Dialoog Bonaire pleit voor:

1. Ontwikkelen subsidies/fiscale maatregelen voor stimuleren duurzaam ondernemen
2. Onderzoek naar de mogelijkheid van belastingfaciliteit voor lokale investeringen
3. Infrastructuur structureel op orde brengen, met name wegen, luchthaven, haven en lokale overheidsgebouwen (in kader verbetering dienstverlening)
4. Verbetermaatregelen luchtverbindingen economische relevante landen in de regio
5. Bevorderen economische diversiteit, ook om afhankelijkheid van toerisme te doorbreken
6. Opzetten van een ontwikkelingsbank
7. Instellen van een invoerrechtvrij handelsverkeer alsmede van ferryverkeer tussen de ABC-eilanden

Uitwerking onderdeel arbeidsmarkt

Werk is de beste manier om uit de armoede te komen. Dit vereist wel dat werken lonend is, ook op het niveau van het wettelijk minimumloon (WML) en dat de arbeidsmarkt goed werkt, ook door een goede kinderopvang. Aan geen van die randvoorwaarden is op dit moment voldaan. De potentie van lokale arbeidskrachten wordt nog onvoldoende benut en voor veel functies wordt (via een tijdrovend proces) een beroep op arbeidskrachten van buiten het eiland gedaan. Bovendien is het juridisch kader voor het verrichten van arbeid (o.m. arbeidsrecht en arbeidstijdenwetgeving) in het licht van Nederlandse normen verouderd en onvoldoende.

De Centraal Dialoog Bonaire pleit voor:

1. Verdere verhoging van het WML, met aandacht voor de werkgeverslasten.
2. Versterking van de arbeidsbemiddelingsfunctie op Bonaire (via extra middelen).
3. Vereenvoudiging proces tewerkstellingsvergunningen voor functies met schaars aanbod (zie ook advies CD aan SZW d.d. 3 december 2020²).
4. Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, met lokale arbeidsmarktvisie als basis, inclusief een goed kinderopvangstelsel (zie ook advies CD aan SZW d.d. 11 december 2020³).
5. Modernisering arbeidsrecht en arbeidstijdenwetgeving, mede op basis van een vergelijking met de regelingen in Europees Nederland (SZW is hiermee al in 2020 begonnen op verzoek van de Centraal Dialoog).

Uitwerking onder sociale zekerheid en armoedebestrijding

Behoudens de invoering van kinderbijslag per 1 januari 2016 (die in de plaats kwam van de bestaande fiscale kinderkorting), is het stelsel sinds '2010' tot 2018 niet wezenlijk verbeterd. De resultaten rond het toen door het kabinet vastgestelde ijkpunt bestaanszekerheid zijn eerste stappen naar een nog te realiseren einddoel. De inkomens ca. 30% van de bevolking (cijfers 2018) nog steeds te laag om van rond te komen.

De Centraal Dialoog Bonaire pleit voor:

1. Verdere verhoging sociaal minimum en AOV, zodat er voor alle inwoners van Bonaire een leefbaar niveau resulteert.
2. Verdere optrekking kinderbijslag en invoeren dubbele kinderbijslag voor kinderen die intensieve zorg nodig hebben (conform Europees Nederlandse AKW).
3. Doortrekken van de sinds 1 mei 2020 geldende tijdelijke maatregel waarmee de vaste lasten op elektriciteit en drinkwater en telecom worden gereduceerd.

² Gepubliceerd op de website: <https://www.centraaldialoogbonaire.com/cd-publicaties/>.

³ Gepubliceerd op de website <https://www.centraaldialoogbonaire.com/cd-publicaties/>.

4. Zekerstelling dat deflatie als gevolg van kostenverlagende maatregelen niet tot lagere uitkeringen leidt, omdat de gewenste koopkrachtverbetering anders uitblijft (zoals in 2021 plaatsvond).
5. Versterking van middelen en mogelijkheden eilandelijk armoedebeleid.

De Centraal Dialoog heeft eind 2020 aan de staatssecretaris van SZW overgebracht nog dit voorjaar te zullen komen met zo concreet mogelijke voorstellen voor het structureel gewenste niveau van het wettelijk minimumloon, de uitkeringen en de verhouding daartussen. (De minister van SZW heeft dit op 17 februari 2021 ook aan de Tweede Kamer meegedeeld.)

Tevens beraadt de CD zich, mede op uitnodiging van de bewindspersonen van SZW, op de mogelijkheid van een voorziening gericht op inkomensbescherming bij werkloosheid.

Slot

De Centraal Dialoog Bonaire is gaarne bereid bij de nadere beleidsontwikkeling en implementatie van maatregelen een rol te spelen.

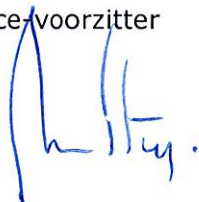
De Centraal Dialoog staat midden in de samenleving en zoekt graag de verbinding, ook met de Rijksoverheid. Samen kunnen we bijdragen aan een sociaal, economisch en ecologisch duurzaam Bonaire!

Hoogachtend,

Namens de Centraal Dialoog Bonaire,

Mervyn Stegers

vice-voorzitter

Marga Buys-Trimp

secretaris

